

Муниципальное бюджетное образовательное учреждение
Шуурмакская средняя общеобразовательная школа
МР «Тес-Хемский кожуун РТ»

«Согласовано»

Зам.директора по УВР

«30» августа 2023 г.

«Утверждено»

Директор школы:

«1» сентября 2023 г.

**Рабочая программа
по родному языку
8 класса**

учителя Иргит А.Е.

2023-2024 учебный год

8 класс – 68 ш.

Катаптаашкын – 8

шак.

Хыналда болгаш чогаалдыкчы ажылдар (хыналда ажыл, эдертиг, чогаалдыг, словарьлыг диктант, төлөвилгел дээш о.ө.) – 12 шак. Теория болгаш практика – 48 шак.

Ажылгаар өөредилге ному: 6-7 кл

1. «Тыва дыл. 6-7 класс». Авторлары: Д.А. Монгуш, К.Б. Доржу. 2001ч.
2. «Тыва дыл. 8-9 класс». Авторлары: М.Д. Биче-оол, Д.А. Монгуш, М.В. Бавуу-Сюрюн, А.К. Ойдан-оол. 2006ч.
3. «Тыва дыл. 8 класс». Авторлары: Е.М.Куулар, Т.Б.Оюн, Ч.А.Сарыглар. 2023ч. ООО Издательство «Офсет» (электроннуг хевирин)

Дылдын кезектери	Программа аайы-биле темалар	Шакта р саны	Өреникчилернин кылгыр ажыл-чорудулгазынын кол хевирлеринин чижек тайылгыры
Дыл, дыл дугтайында ниити	Бүгү делегейнин төрэн дылдар хунучун дугтайында.	3	Тыва литературалуг дылдын болгаш оон чоннун амыдыралынга ужуур-дузаазынын дугтайында чулгага киржир.

<p>билимдер</p>	<p>Номбрь 1 – тыва дыл хүнү. Тыва дыл – улустун аас чогаалынын болгаш чечен чогаалынын дылды.</p>		<p>«Бүгү делегейинин төрзэн дылдар хүнү» деп темага презентация бергекээр. Тыва дыл хүнүнүн дугайында чуталга киржир, ук байырлыкта тураскааткан хана-солуну үндүрер. Демнежип ажылдаар: Тыва дылдын, оон улустун аас чогаалында болгаш тыва чечен чогаалга ужур-дузавынын дугайында диалогту тургузар. Хөй-биле кады (коллектив-биле) ажылдаар: дыл дугайында үлгер домактар тывар. «Төрзэн дылдывисты кадалаалаалынар!» деп кыйгырыг хевиринге сөзүглел тургузар. Ону классчылары-биле сайгарыпчуталаажыр.</p>
	<p>7 класска өөрөнгөн чүүлдеринге катаптаашкын</p>	<p>4</p>	<p>7 класска өөрөнгөн чүүлдерин катаптаар: Кылыг сөзү Наречие. Өтүүнүг сөстөр. Дузалал чутгаа кезектери.. Сөзүглел Чогаалдыкчы ажыл: «Төрзэн дыл чүге херегил?» деп угааш болданышкынныг сөзүглел тургузар.</p>
<p>Синтаксис болгаш пунктуация</p>	<p>Сөс каттыжышкыныны. Сөс каттыжышкынынын дугайында билгир. Сөс каттыжышкынынын сөстен болгаш домактан ылгалы. Сөс каттыжышкыныныннарнын холбажыр аргалары: Башкарылга, хамааржылга, каттыжылга. Бөдүүн болгаш нарын сөс каттыжышкынынарны. Сөс каттыжышкынынарнын синтаксистиг сайгарылгазы.</p>	<p>6</p>	<p>Сөс каттыжышкынынын нарын болгаш составтыг сөстерден ылгап билир. Сөс каттыжышкыныныннарнын холбажыр аргаларын ангылаар: башкарылга, хамааржылга, каттыжылга. Өзек болгаш чагырткан сөстүн аразында холбаазын тодарадыр. Башкарылга, хамааржылга, каттыжылга холбаазы-биле каттышкан сөстернин уткалыг харылзаларын ылгаар. Сөс каттыжышкынынарнын синтаксистиг сайгарылгазын кылыр. Өрөдиге номунда материалдарнын ниити сайгарылгазын кылыр. киржир, мергежилгелернин онаалгаларын күүседир. Хөй-биле кады (коллектив-биле) ажылдаар: анты-ангы холбааларлыг сөс каттыжышкынынарнын тургузар. Демнежип ажылдаар: бөдүүн болгаш нарын сөс каттыжышкынынарнын ылгаар. Бөлүк айы-биле ажылдаар: сөс каттыжышкынынарнын синтаксистиг сайгарылгазын кылыр.</p>
	<p>Катаптаашкын</p>	<p>1</p>	<p>Алган билгилерин катаптаар.</p>

Хийцэлд ажыл		1	Алган онглигдэринг өмдөлтөөр, төмөрдөк онголгоорин күүседир.
Бөдүүн домак, Домактын чутула кижигүнери.	Немелде. Дорт болгаш доора немелделер, оларнын илереттинери. Тодарадылга болгаш капсырылга, оларнын илереттинери. Байдалдар, оларнын утка айы-биле бөлүктери: үенин, туруштун, кылдыныг аргазынын, чылдагааннын болгаш сорулганын, хемчетнин байдалдары. Байдалдарнын илереттинери. Домактын синтаксистиг сайгарылгазы.	1	Ийн чутула кижигүнери домактарны танып тывар, Домакка чутула кезектеринин туружун сактып алар, Демнежип ажылдаар: Кол сөс биле сөлгөкчини танып тывар, оларнын кандыг чутула кезектери-биле илереттинерин тодарадыр. Бөлүк айы-биле ажылдаар: Сөлгөкчинин хевирлерин аңгылаар болгаш оларны домакка ажылглаар: кылыг сөстүг бөдүүн, кылыг сөстүг составтыг, ат сөстүг составтыг. Сөлгөкчинин составында модальдыг сестерни таныыр. Сөлгөкчинин составында модальдыг сестернин дузазы-биле кижинин дыннап турары болуушкунга хамаарылгазын (бүзүрээнин, бадытканын, чигзингенин, даап боданын) илередир. Демнежип ажылдаар: Делгеренгей эвес бөдүүн домактарны сөзүглөлдөн тывар. «Домактын чутула кижигүнери» деп төлөвилелден тургузар. Домактын синтаксистиг сайгарылгазын кылыр. Домактын ийиги черге кижигүнеринин дугайында чутулага киржир. Сөзүглөлдө домактардан делгеренгей домактарны танып тывар. Домактын ийиги черге кижигүнерин аңгылап тывар онаалгаларлыг мергежилгелерни күүседир: (дорт болгаш доора немелделер, тодарадылга болгаш капсырылга; үенин, туруштун, кылдыныг аргазынын, чылдагааннын болгаш сорулганын, хемчетнин байдалдарын), оларнын кандыг чутула кезектери-биле илереттинерин сайгарар. Демнежип ажылдаар: Делгеренгей домактарны танып тывар; делгеренгей эвес домакты ийиги черге кижигүнери-биле делгередир. Бөлүк айы-биле ажылдаар: Делгеренгей домактарны тургузар; төрзөн дылынга бодалын шын, харылзаалыг болгаш

			<p>чиге нлсрелдир. Домакты түрүзүүнү тура, видде сөстөрүнн түрүзүүнү сагыдыр.</p> <p>Өрөсдиге номулда материалдарының нитти сайт арылтпазынга киржир, мергекилелернин онаалгаларын күүсөдир.</p> <p>Бог ажылдаар: Байдалдарны бөлүктээр, оларны таблиццага чижектери-биле көгүзөр.</p> <p>Ийги черге кижигүннереинге онаалгаларлыг карточкаларны кылыр.</p> <p>Делгерентей домактын синтаксистиг сайт арылтпазын кылыр.</p>
<p>Хыналда ажылы</p>	<p>1</p>	<p>Алган билгилгерин бадылткаар. Немелде онаалгаларны күүсөдир.</p>	<p>Чангыс чугула кижигүннүг домактар дугайында чуугага киржир.</p> <p>Демнежип ажылдаар: Чангыс чугула кижигүннүг домактарнын хевирлерин ангылаар: сөлгекчи хевирлиг (тодаргай арынныг домак, тодаргай эвес арынныг домак, арын чок) болгаш кол сөс хевирлиг (ат домаа) чангыс чугула кижигүннүг домактар.</p> <p>Чангыс чугула кижигүннүг домактар кирип турар сөзүглелдер түрүзүр.</p>
<p>Чангыс составтыг (чугула кижигүннүг) домактар. Чангыс составтыг домактар дугайында билгил. Чангыс составтыг домактарнын хевирлери. Сөлгекчи хевирлиг чангыс составтыг домактар. Тодаргай арынныг домак. Тодаргай эвес арынныг домак. Арын чок домактар. Кол сөс хевирлиг чангыс составтыг домактар. Ат домактары. Чангыс составтыг бөдүүн домактарнын сөзүглел тургузарында ужур-дузасы. Чангыс составтыг домактарнын синтаксистиг сайтарылгазы</p>	<p>4</p>	<p>Чангыс чугула кижигүннүг домактар дугайында чуугага киржир.</p> <p>Демнежип ажылдаар: Чангыс чугула кижигүннүг домактарнын хевирлерин ангылаар: сөлгекчи хевирлиг (тодаргай арынныг домак, тодаргай эвес арынныг домак, арын чок) болгаш кол сөс хевирлиг (ат домаа) чангыс чугула кижигүннүг домактар.</p> <p>Чангыс чугула кижигүннүг домактар кирип турар сөзүглелдер түрүзүр.</p> <p>Бөлүк айы-биле ажылдаар: Чангыс чугула кижигүннүг домактарнын сайт арылтпазын кылыр, чечен чогаалдан оларнын чижектерин тывар.</p> <p>Чангыс чугула кижигүннүг домактарнын синтаксистиг сайт арылтпазын кылыр.</p> <p>Сюжеттиг чурук-биле ажылдаар. Уткалыг, дес-дараалашкак домактардан тургустунган сөзүглелди чогадыр.</p> <p>Чангыс чугула кижигүннүг домактарны акылдап тургаш, «Мээн өрээлим» деп темага чогадыг-чурумалды бижиир.</p> <p>Орфографтыг болгаш пунктуастыг нормаларны сагыдыр.</p> <p>Словарылыг диктантыны бижиир.</p>	<p>Чангыс чугула кижигүннүг домактар дугайында чуугага киржир.</p> <p>Демнежип ажылдаар: Чангыс чугула кижигүннүг домактарнын хевирлерин ангылаар: сөлгекчи хевирлиг (тодаргай арынныг домак, тодаргай эвес арынныг домак, арын чок) болгаш кол сөс хевирлиг (ат домаа) чангыс чугула кижигүннүг домактар.</p> <p>Чангыс чугула кижигүннүг домактар кирип турар сөзүглелдер түрүзүр.</p> <p>Бөлүк айы-биле ажылдаар: Чангыс чугула кижигүннүг домактарнын сайт арылтпазын кылыр, чечен чогаалдан оларнын чижектерин тывар.</p> <p>Чангыс чугула кижигүннүг домактарнын синтаксистиг сайт арылтпазын кылыр.</p> <p>Сюжеттиг чурук-биле ажылдаар. Уткалыг, дес-дараалашкак домактардан тургустунган сөзүглелди чогадыр.</p> <p>Чангыс чугула кижигүннүг домактарны акылдап тургаш, «Мээн өрээлим» деп темага чогадыг-чурумалды бижиир.</p> <p>Орфографтыг болгаш пунктуастыг нормаларны сагыдыр.</p> <p>Словарылыг диктантыны бижиир.</p>
<p>Катаптаашкын</p>	<p>1</p>	<p>Өөрентген темаларын катаптаар.</p>	
<p>Чогадыг</p>	<p>1</p>		
<p>Чангыс аймак кижигүннереинг домактар.</p>	<p>6</p>		<p>Мергекилелерни күүсөдир. Схема ёзуугаар бердинген</p>

<p>Чангыс аймак кезигүүнөрүнүн илереттинери.</p> <p>Чангыс аймак кезигүүнөрүнүн холбажыр аргалары.</p>		<p>Домактарны сайтарар, Демнежип ажылдаар; Чангыс аймак кезигүүнөрүнүн кандыг чутта кезээ-биле илереттингенин тодаралдыр, Бөлүк айы-биле ажылдаар; Чангыс аймак кезигүүнөр-биле нарынчыттыгын домактарны танып тывар, бижик демдектерин сагыыр. Чангыс аймак кезигүүнөрүнүн каттыжар аргаларын тодаралдыр: Үн аяны азы чагырыштырбас эвилелдер.</p>
<p>Чангыс аймак кезигүүнөрлүг домактарга түннекчи сөстөр болгаш оларга бижик демдектери.</p> <p>Чангыс аймак болгаш чангыс аймак эвес тодаралдыгалар, оларга бижик демдектери.</p> <p>Домактын чангыс аймак кезигүүнөр дузазы-биле нарынчыттыгынары.</p>		<p>Хөй-биле кады (коллектив-биле) ажылдаар: Чангыс аймак кезигүүнөрүнүн түннекчи сөстерин тывар болгаш бижик демдектерин сагыыр. Чангыс аймак болгаш чангыс аймак эвес тодаралдыгаларны аңгылаар, бижик демдектерин сагыыр. Домактын чангыс аймак кезигүүнөр дузазы-биле нарынчыттыгынары тайылырлар.</p> <p>Өрөдигле номунда материалдарның нити сайгарылгазынга киржип, мергежилгелернин онаалгаларын күүседир.</p>
<p>Катаптаашкын</p> <p>Хыналда ажыл</p>	<p>1</p> <p>1</p>	<p>Өрөнгөн темаларын катаптаар.</p> <p>Алган билиглерин бадытткаар. Немелде онаалгаларны күүседир.</p>
<p>Адалга дугайында билиг. Делгеренгей болгаш делгеренгей эвес адалгалар.</p> <p>Адалганын интонациязы: домактын мурнунга, ортузунга болгаш соонга.</p> <p>Адалгаларны тускайлаары.</p>	<p>3</p>	<p>Өрөдигле номунда материалдарның нити сайгарылгазынга киржип, мергежилгелернин онаалгаларын күүседир.</p> <p>Адалгалыг домактарны тургузар.</p> <p>Демнежип ажылдаар: Адалгалыг домактарга интонацияны өөренип көөр; сөзүглелде адалгалыг домактарны сактып чутгалаар, удур-дедир хынажыр.</p> <p>Домакта адалгаларны тускайлаар онаалгалыг мергежилгелерни күүседир.</p>
<p>Кириилде сөстөр.</p> <p>Кириилде домактар.</p> <p>Кириилде сөстөр болгаш кириилде домактарлыг домактарга интонациянын ужур-дузазы.</p>	<p>4</p> <p>1</p>	<p>Өрөдигле номунда материалдарның нити сайгарылгазынга киржип, мергежилгелернин онаалгаларын күүседир.</p> <p>Кириилде сөстөр болгаш кириилде домактарлыг домактарны чогаалдыр, оларны сөзүглел тургузарынга ажыглар.</p>
<p>Катаптаашкын</p>	<p>1</p>	<p>Өрөнгөн темаларын катаптаар.</p>

	демдектери. Нарынчыттыгын домактарнын сөзүглел тургузарынга ужур-дузасы. Нарынчыттыгын домактарнын синтаксистиг сайгарылгасы. Нарынчыттыгын домактарга кагаптаашкын			
	Хыналда ажыл	1	Алган билиглерин бадыткаар. Немелде онаалгаларны кууседир.	
	Чогаадыл	1		
Чугаа, чугаалажып харылзажыры болгаш чугаа культуразы	Монолог-чурумал Монолог-угаап боданышышкын Монолог-тоожуушкун. Эртем-шинчилел ажылы – монологтун бир хевирин Диалог	5	Монологтун хевирлеринин дугайында чуганы чорудар. Башкызы-биле улуг эвес эртем-шинчилел ажылын чорудар, он дугайында дынаадыгны белеткээш, улус мурнунга чугаалаар. Демнежип ажылдаар: Диалогту тургузар, өске өөреникчилернин тургусканы диалогтун шынарын үнелеп, бодунун бодалын игередир.	
	Чогаадыл	1		
	Чыл төнчүзүнде түннел кагаптаашкын Сөс каттыжкышышкын. Бөдүүн домак. Нарынчыттыгын бөдүүн домактар	3	Тус-тузунда тема айы-биле демнежип, хөй-биле кады (коллектив-биле), бөлүк айы-биле болгаш бот ажылдаар.	
	Хыналда ажыл	1	Алган билиглерин бадыткаар. Немелде онаалгаларны кууседир.	
		68шак		

Пронумеровано, пронумеровано

и закреплено печатью

_____ Е. А. Дистов

Дата 20/12 г.

МБОУ Шуурмакская СОШ
Директор школы: М. В. Уржук М.В.

01/03